

מעדני אשר

הודעה משמחת

אפשר לשמוע שיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 111-47

גיליון תכ"א

(שנה ט')

פרשת פנחס תשע"ב

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

מדוע דווקא אליהו יתרוץ כל הקושיות לעתיד לבא ולא שאר הצדיקים?

בגמ' בהרבה מקומות אחר שיש לגמ' ספק מסיקה הגמ' תיקו. וכתב בתוספות יום טוב מסכת עדויות פרק ח' דתיק"ו שאמרו בגמרא היא נוטריקון, ראשי תיבות תשבי יתרוץ קושיות נאבעיות. והיעב"ץ בספרו לחם שמים בסוף עדיות כתב דהבל הוא דבר זה דהרי חסר יו"ד בתיקו.

והחיד"א בספרו פתח עינים עדיות, וכן בספרו יעיר אהן מערכת ת' אות ל"ו מביא בשם הרמב"ם בהקדמה למשנה בכת"י שנמי כתב נוטריקון הזה, וכן בספר הקנה כת"י נמי כתב נוטריקון זה, דבגמרות שלנו גרסינן תיקו עם יו"ד.

ובשל"ה כללי התלמוד י"ג כלל לשונות סוגיות כתב דתיקו הוא מלשון תיק, כי כמו שהתיק שבו הספר אינו נודע מה שבתוכו, כך פשיטות האיבעיא אינו נודע.

יש להקשות: מדוע אליהו דווקא יזכה לזה שהוא יתרוץ את הקושיות והאיבעיות.

הנה בחידושי הגר"ז סימן ק"פ הקשה צריך ביאור בעבור מה זכה שהוא יהיה זה אשר יחזיר הקבלה לישראל, ומתרוץ: דהנה איתא במעשה זמרי, דנעלמה מהם הלכה, ופנחס ראה מעשה ונזכר הלכה, אמר למשה מקובלני ממך הבעל ארמית קנאין פוגעין בו, א"ל קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרונוקא, מיד ויקח רמח בידו, וזהו דמבואר "תורת אמת היתה בפיהו וגו' ורבים השיב מעון" לכן "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו" גם לימות המשיח הוא אשר תורה יבקשו מפיהו, ועיין בשפע חיים חלק י"ט פרשת פנחס מה שתירוץ.

וכן בקדושת לוי ליקוטים עמוד תל"ח בחדשים מאריך למה יתרוץ אליהו הקושיות והאבעיות, הא יעמוד משה רבינו שנתן לנו התורה והמצוה, ע"ש שמסביר בדרך חסידות.

מעדני אשר: כיון שאליהו יבא קודם ביאת המשיח ותחיית המתים, לכן הוא יתרוץ ולא אחר.

מדוע צריך בברית לכבד מוהל וסנדק צדיק הרי מוחליו לכולם את העוונות וכולם צדיקים? בפרשתו כ"ה י"ג תחת אשר קנא לאלקויו וכפר על בני ישראל.

הנה באגרא דפרקא בפרשתו אות קמ"ו, וכן כתב בספרו בני יששכר מאמר חודש תשרי מאמר ד' גדולה תשובה, דרוש ב' כתב נאמר לי משם קדוש ישראל הרב הקדוש שלמה מקארלין זצלה"ה הי"ד, שאמר בשם המדרש, בשעה שאמר הקב"ה לאליהו שיצטרך להיות בכל ברית מילה שבישראל, אמר אליהו, אתה ידעת שאני מקנא לשמך יתברך, הנה אם יהיה הבעל ברית בעל עבירה או המוהל או אחד מהקהל לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השל"ת שיכפר לכולם, ונראה לי שזה מרומז בפסוק שהרי פינחס הוא אליהו, ילקוט שמעוני בפרשתו, פרקי דר"א סוף פרק כ"ט תוס' ב"ב קכ"א וכתוב "תחת אשר קנא לאלקויו וכפר על בני ישראל" כי הואיל ומדתו קנאה והוצרך להיות אצל כל ברית ולא יוכל לסבול, ע"ז גורם הכפרה לישראל כי הוצרך השל"ת להבטיחו כנ"ל.

ובספר שלחן גבוה יור"ד סימן רס"ד ס"ק י"ב מעיר: דלפי המדרש הנ"ל שהקב"ה מכפר עוונות בברית, אם כן אין אנו צריכים לדברי הרמ"א יור"ד סימן רס"ד ומקורו באור זרוע הלכות מילה סימן ק"ו שכתב שצריך להדר ולבקש שיש תם וישר להיות סנדק או מוהל, דהרי כל העומדים שם הם איש תם וישר, וכן המנהג שלא לדקדק אחר זה, ומה גם דגדולה חזקה דכל ישראל בחזקת כשירים הם, ובספר כסא אליהו הנביא זכור לטוב סימן ג' אות א' בהג"ה שנמי הקשה כן, ועיין בשפע קדוש על ברית מילה סימן י"ד ע"מ קנ"ו.

מעדני אשר: נראה לתרוץ, דהנה איכא כמה טעמים מדוע בעינין לקחת מוהל וסנדק צדיק, דבאור זרוע כתב דהטעם דאיתא במדרש "המול ימול" יבא טהור ויטפל עם טהור, ר' אבין בשם ר"ש אלולי מקרא כתוב אי אפשר לאומרו שהקב"ה נעשה שושבינו של אברהם במילה דכתוב וכוונת עמו הברית, ובמדרש רבה שיר השירים ד' ט"ו הלשון שיתף הקב"ה ימינו עם אברהם ומלו, וכיון שהקב"ה היה מוהל שמעינין דיבא טהור ויטפל, ובלבוש יור"ד סימן רס"ד כתב הטעם שיכונו במילתו כוונה מובחרת ומעולה ויגרום שגם הולד יהיה כמותם, לפי זה אפשר ליישב דכמה שיותר נקי וצדיק עדיף דהרי למדין מהקב"ה, וכן לפי טעם הלבוש אתי שפיר דאע"פ שמוחלים לכולם, מ"מ אינו יכול לכונן טוב כמו צדיק, ובגרי"א שם כתב דהטעם משום דמדי למקטיר סקורת, ועיין בשו"ת דברי יציב ליקוטים והשמטות סימן ק' שהאריך בטעמים.

עוד נראה לתרוץ: דמ"מ צדיק עדיף טפי דיש לו נמי הרבה זכויות, והשבוע בסעודת ברית מילה לבנו של גיסי היקר הגאון רבי פריץ טוביה בינדו שליט"א רב קהילת צאנז בבית שמש נסתפק בדרשתו האם המחילת עוונות של הברית זה במדרגה של נעשו לו כזכויות, ולפי הצד שלא, בודאי אתי שפיר, מעדני אשר.

גליון זה נודב לעילוי נשמת הרב שמחה בן הרב בנימין ז"ל פינקר נלב"ע כ"ה תמוז ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י המשפחה

גליון זה נודב לעילוי נשמת רבינו הגדול הגאון הצדיק רבי יעקב בן הרב דוב זצוק"ל יוסף רב הכולל של ניו יארק נלב"ע כ"ד תמוז תרס"ב הונצח ע"י מוקיר זכרו מניו יארק

גליון זה נודב לעילוי נשמת הגאון הצדיק המלובץ חסידא ופרישא שלשלת היוחסין כ"ק אדמו"ר רבי אלעזר אבוחצירא זצוק"ל הונצח לרגל יום השנה הראשון כ"ז תמוז ת.נ.צ.ב.ה. הונצח ע"י ידידינו הרב החפץ בעלום שמו שליט"א יהא רעוא שזכותו הגדולה של הצדיק תגן עליו ועל יוצ"ח להתברך בשפע חיים ברכה והצלחה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד הרב משה אהרן בירנבוים שליט"א פלטבוש לזיכוי רבבות בלימוד התורה

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

רב שמת האם הרבנות עובר בירושה לבנו?

בפרשתן כ"ז ח' איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו.

יש לחקור האם ברבנות שייך דין ירושה דהיינו אם מת אב שהיה רב ובנו ראוי לאותו משרה האם הוא קודם לכל אדם מדין ירושה או דילמא ברבנות לא שייך ירושה.

הנה בשו"ת הרשד"ם יור"ד ס"ס פ"ה והובא במגן אברהם אור"ח סימן נ"ג ס"ק ל"ג כתב שבמינוי הבא מכח התורה אין בהם דין ירושה, ואף שמפורש בספרא וספרי וברמב"ם פ"א מהל' מלכים ה"ז שכל המינויים שבישראל הם ירושה לבניו אחריו וליף לה בספרי פרשת שופטים מקרא דמקרב ישראל, היינו רק מינויים של שררה דומיא דמלך וכהן גדול, אבל מה שבא מכח התורה אין בזה דין ירושה וכדאיתא בגמ' יומא ע"ב ע"ב שכתר תורה כל הרוצה ליטול יבוא ויטול.

וכן בשו"ת חתם סופר חלק א' אורח חיים סימן י"ב נשאל האם יש ירושה ברבנות דהיינו אם האב רב ובנו ראוי לאותו משרה האם יורש את זה או דילמא אין ירושה ברבנות.

ומסיק: שאין דין ירושה ברבנות, ומביא הרבה ראיות לזה עי"ש.

וכותב דיש לו ראייה גדולה יותר מכל הראיות מהא דאיתא במדרש בפרשתן ילקוט רמז תשע"ו על הפסוק "יפקוד אלקי הרוחות" שהיה משה סבור שבניו יורשים מקומו ונוטלים שררתו וכו' אמר לו הקב"ה לא כמו שאתה סבור וכו' הרבה שרתך יהושע והרבה חלק לך כבוד והוא פורס את מחצלאות וכו' נוצר תאנה יאכל פריה וכו' והנה משה רבינו בעצמו אמר אשר יצא לפניו ואשר יבוא לפניו ואשר יכול לעמוד נגד רוח כל אחד ואחד כמבואר במדרש, ואילו לא היה יודע בבניו כל אלו המדות לא היה מבקש להם גדולה שהיה סותר את עצמו בתפלתו, אלא על כרחך שהיו הבנים ראויים לכך, והקב"ה לא אמר שיהושע יותר הגון לכך, אלא שסידר הספסלים ואת המחצלאות, וקשה הא כתיב תחתיו מבניו, אלא על כרחך בכתר תורה לא נאמר זה, וזה ראייה ברורה לפע"ד, ועיין בסימן י"ג מה שכתב לגבי ירושה ברבנות בזמננו.

ובשו"ת מהר"ם שיק יור"ד סימן רכ"ח דחה ראייה זו: דאיכא למימר תלמידו שאני שהוא כבנו ומשמע שזכה בזה ע"י שימוש וכבוד תלמידו חביב עליו כשלו, ואין ראייה מזה לשאר מקומות שאין ירושה ברבנות.

ועוד דחה: דאדרבה באבות דרבי נתן פרק י"ז איתא על המשנה דהתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך וכו' כיצד בשעה שראה משה את בניו שאין בהם תורה שיעמדו בנשיאות אחריו וגו'.

ובשו"ת אמרי אש יור"ד סימן צ"ה נמי דחה ראיית החתם סופר: דאפשר לומר דהיו ראויים רק בעיני משה רבינו, אולם כלום אב מעיד על בנו, ועוד השיב לו הקב"ה דיהושע שרת אותו בכל כוחו לכן ראוי לו הנשיאות דהוא כאילו כבר התחיל בנשיאות קצת בחיי משה, ולכן אין מורידין אותו אפילו לשיטתו דבניו ראויים לכך, ומכ"ש שבמציאות לא עסקו בתורה.

וכן בשו"ת אבני נזר יורה דעה סימן ש"ב דחה את דבריו: וז"ל אינני רואה בזה ראייה כלל, שבאבות דרבי נתן מפורש שהקב"ה השיב למרע"ה בניך לא עסקו בתורה, אבל אם היה עוסקים בתורה והי' ממלאים מקומו היה יורשים גדולתו, עי"ש מה שדחה עוד.

אבל בשו"ת מהר"ם שיק יור"ד סימן רכ"ח כתב דמדברי הרמב"ם משמע דסבירא ליה דאף ברבנות שייך ירושה: דכתב פ"א ממלכים ה"ז

וכל הקודם לנחלה קודם לירושת המלוכה, והבן הגדול קודם לקטן ממנו, ולא המלכות בלבד אלא כל השררות וכל המינויים שבישראל ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם, והוא שיהיה הבן ממלא מקום אבותיו בחכמה וביראה, היה ממלא ביראה אע"פ שאינו ממלא בחכמה, מעמידין אותו במקום אביו ומלמדין אותו.

וכן משמע מהרמ"א יור"ד סימן רמ"ה ס"ק כ"ב שכתב מי שהוחזק רב בעיר, אפילו החזיק בעצמו באיזה שררה, אין להורידו מגדולתו אף על פי שבא לשם אחר גדול ממנו אפילו בנו ובן בנו לעולם קודמים לאחרים, כל זמן שממלאים מקום אבותיהם ביראה והם חכמים קצת.

וכן כתב בשו"ת בית שלמה יור"ד סי' ס' דיש דין ירושה ברבנות, ובנו של הרב קודם לכל אדם.

וכן פסק בשו"ת דברי חיים יורה דעה חלק א' סימן נ"ג דיש דין ירושה ברבנות, ומביא ראייה מהרמב"ם דלעיל.

ובשדי חמד חלק ח' חזקה במצוה ס"ז ס"ק ל"ח כתב להלכה דיש ירושה ברבנות, דאין לומר אפילו קים לי כסברת מהרשד"ם הנ"ל נגד סברת רוב הפוסקים שסבירא ליה דהבן קודם אם הוא ראוי לכך עכ"פ, ובס"ק כ"ז מביא מתשובת מנחת שי סימן נ"ו דגם מהרשד"ם אינו מבטל החזקה מכל כל רק כשאין הבן ראוי לכך, או שאחרים גדולים ממנו כל כך שאין יחס עמו כלל, אבל אם הם רק גדולים ממנו קצת והבן ראוי לכך גם הוא מודה שבנו קודם לכל דבר.

וכן בשו"ת שבט הלוי חלק ד' סימן קכ"ח כתב כבר יצאה הוראה לכלל ישראל כדעת רוב הפוסקים, וכפשטות דברי הרמב"ם הנ"ל ורמ"א דמהני ירושה ברבנות, ועיין בספר הנפלא נעימות ברוך לאחי הגאון רבי ברוך שורוך שליט"א בפרשת תצוה ע"מ נ"ב שכתב דברים נפלאים בענין זה.

אדם שמעיד על אביו שחייב מיתה

האם אינו נאמן דנוגע בעדות משום דרוצה את הירושה?

איתא בגמ' סנהדרין כ"ז ע"ב דמהא דכתוב בפרשת כי תצא כ"ד ט"ז לא יומתו אבות על בנים, ילפינן שאין הבן יכול להעיד על אביו שחייב מיתה.

יש להקשות: מדוע צריך פסוק מיוחד שאין הבן יכול להעיד על אביו שחייב מיתה, הרי מטעם אחר אין יכול להעיד דהרי נוגע בעדותו שרוצה את הירושה, ונוגע פסול לעדות, כמקשה בחדושי הרי"מ חו"מ סימן ל"ז, וכן בדברי יהונתן פרשת ראה, וכן בשו"ת רדב"ז חלק ד' סימן רל"א, וכן במשך חכמה פרשת כי תצא, וכן בספר תורתך שעשועי פרשת שופטים.

איכא כמה תרוצים:

א. כגון שמעיד שעבר עבירה של עיר הנדחת דאז צריך לשרוף את כל העיר ואינו נוגע בעדות, כך תירץ בדברי יהונתן פרשת ראה.

ב. מצינו מספר אופנים, דהבן אינו נוגע בדבר, וא"כ מצד נגיעה אינו נפסל לכן צריכים את הפסוק למעט שאין הבן יכול להעיד על אביו, וכגון באופן שהבן מעיד שאביו מורד במלכות וחייב מיתה, דבכאי גוונא לא יזכה בנכסיו כיון דנכסי מורד במלכות למלכות, או באופן שהאב הדיר את בנו מנכסיו, או שהקדיש את כל נכסיו, וא"כ בין כך לא יהיה חלק בנכסיו אביו, כך תירץ הפני מנחם זצ"ל בספרו תורתך שעשועי פרשת שופטים, מנדלבוים שליט"א.

ג. באופן שאין לו כלום והוא גברא ערטלאי דבכהאי גוונא אינו נוגע לכן צריך פסוק, מעדיני אשר.

שוב מצאתי בחדושי הרי"ם חו"מ סימן ל"ז שכתב דדוחק לומר דהפסוק מיירי באופן שאין לו כלום.

כהן שהרג ערבי האם כשר לנשיאת כפים

או לעשות עבודה בבית המקדש?

בפרשתן כ"ה י"ג והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם וגו'.

בספר מעדני אשר פרשת פנחס תש"ע **הבאתי קושיית הזוהר בפרשתן** וכן בחזקוני בפרשתן, וכן בקדושת לוי: איך היה פנחס כשר לכהונה אחר שהרג את זמרי, הרי קימ"ל בגמ' ברכות ל"ב ע"ב כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו, שנאמר ישעיה א' ט"ו "ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי תרבו תפלה אינני שומע ידיכם דמים מלאו" א"כ כל שכן שהוא פסול לעבודה, ואיך כתוב בתורה והיתה לו ולזרעו ברית כהונת עולם, עי"ש תשעה תרוצים נפלאים.

יש לחקור כהן שהרג ערבי האם כשר לנשיאת כפים או לעשות עבודה בבית המקדש או דילמא כשהורג גוי ליכא איסור דרק כשהורג יהודי אסור לו לעשות נשיאת כפים ועבודה.

הנה הפרישה אור"ח סימן קכ"ח כתב על הך דינא דכהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו וז"ל נראה לי דרצה לומר ישראל, דהא הראיה שמביא מידכם דמים מלאו, בהורגי ישראל.

ובמאמר מרדכי אור"ח סי' קכ"ח ס"ק מ"ג **מקשה על הפרישה**: דפשיטא דהורג עכו"ם אינו נפסל מנשיאות כפים.

ומתריץ: דמאחר דק"ל דעכו"ם אין מסבין להם המיתה כל שאין מלחמה בינו ובינם כמבואר ביר"ד סי' קכ"ח הלכך היה מקום לומר דאף הורג עכו"ם נפסל קמ"ל, ושוב מקשה דאכתי קשה שהרי מבואר בפרישה שם בשם הבית יוסף ז"ל דלאו למימרא שאסור להרוג אותם, אלא לומר שאינו מצווה לסבוב להם המיתה, ולפי זה יקשה דמאחר דמותר פשיטא שאינו נפסל מנשיאות כפים אם הרגו, וכותב לתריץ דכאן מירי אפילו במקיימין ז' מצות דק"ל התם דאסור לסבוב להם המיתה, והשמייענו הרב פרישה כאן דאעפ"י כן כהן ההורג אינו נפסל לנשיאת כפים דהא קרא דידכם דמים מלאו דילפינן מיניה פיסול דהורג נפש בהורג ישראל מירי.

ועוד מתריץ: דנהי שמותר להרוג עכו"ם, מ"מ היה מקום לומר דמי ששפך דם אינו ראוי לברך דאין קטיגור נעשה סניגור קמ"ל, ומסיים דראשון עיקר.

ובספר צדה לדרך פרשת משפטים ד"ה על רעהו כותב וז"ל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו שנא' ידיכם דמים מלאו היינו אפילו שהרג את הגוי כן נ"ל להלכה אבל לא למעשה.

ובפרי מגדים בא"א אור"ח סימן קכ"ח ס"ק נ"א בסוף דבריו הביא בשם הציידה לדרך דהרג עכו"ם יש לומר דאין נושא כפיו, ומיהו אם הרג אלו שמורדין יש לומר דנושא כפיו.

וכן משמע מדברי החתם סופר בתורת משה מהדורא תליתאי פרשת תצוה דף ס"ח ע"א שאף כשהורג עכו"ם אין יכול להיות כהן שכתב שמשו רבנו לא היה יכול להיות כהן, מפני שהרג את המצרי, חזינן דאפילו כשהורג עכו"ם אינו נושא כפיו, ועיין התעוררות תשובה ח"א סימן נ"ח, ובשו"ת פני מבין אור"ח סימן רל"ט, וכן בשו"ת בית דוד סימן ע"א.

כהן שהיה גואל הדם ורצח את הרוצח האם מותר לישא כפיו?

יש לחקור כהן שהוא גואל הדם קרובו של הרוצח דרשות ומצוה לרצוח את הרוצח ורצח את הרוצח האם אסור לישא כפיו או דילמא כיון שהוא מצוה להרוג אין איסור לישא כפיו.

הנה בספר אמרי דבש להגאון רבי דוד שטגליץ ז"ל ע"מ ק"מ נשאל בכהן שהוא גואל הדם והרג את הרוצח אם מותר לו לישא כפיו.

וכותב דמותר לו לישא כפיו: ע"פ מה דאיתא בהגהות מיימוני פרק ט"ו מהלכות תפלה מובא במגן אברהם אור"ח סימן קכ"ח שכהן מוהל שמל תינוק ומת התינוק, נושא את כפיו, משום שאפילו אם תמצא לומר שמה שאמרו כהן שהרג נפש לא ישא כפיו היינו אפילו בשוגג, מכל מקום שאני הכא שנתכוון לדבר מצוה, חזינן דהיכא דנתכוין לדבר מצוה מותר לישא כפיו, א"כ ה"ה הכא בגואל הדם כיון דנתכוין לדבר מצוה מותר לישא כפיו.

ומביא עוד ראיה: מהא דאיתא ברמב"ם הלכות מלכים פרק ז' הלכה ח' דהמאסר אשה האסורה עליו כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט אינו חוזר מערכי המלחמה, הרי משמע דם הכהנים היו יוצאים למלחמה, ובודאי דלא שייך לומר ששלחו את הכהנים לערוך מלחמה ולפסול אותם מנשיאת כפים ומעבודה, אלא ש"מ לדבר מצוה לא נפסל.

מעדני אשר: יש להעיר דיש לדחות ראיות הללו דבאותם מקומות עשה מעשה היתר דהיינו מל את בנו או שהלך למלחמה, משא"כ בגואל הדם אפשר דלכהן אסור להיות גואל הדם, א"כ אין זה דבר מצוה, ובשו"ת צפנת פענח סימן רל"ה מסופק אם לכהן מותר להרוג את הרוצח דילמא רק איסור רציחה הותר אבל לכהן לא הותר עי"ש, ובספר מעדני אשר פרשת מסעי תש"ח הארכתי האם מותר להרוג את הרוצח אף בשבת עי"ש.

מעדני אשר: נראה לומר היתר אחר, מדוע אינו נפסל, ע"פ מה שכתב באור זרוע הלכות נשיאת כפים סימן תל"ב בשם אבי העזרי דדוקא אם מפורסם ומועד לכן תדיר, אבל באינו מפורסם ומועד לכן אינו פסול, וא"כ גואל הדם שאינו דבר קבוע אינו נפסל, ובענין כהן שבייש את הבירו האם נושא כפיו כיון דמורין בגמ' דהמלכות הבירו כאילו שופך דמים, עיי' בספר מעדני אשר פרשת וישב תש"ו אויכות בשם הפוסקים.

משיב כהלכה

מזרח זה נדב ונעך ע"י ידו הרב מרדכי זסקינד הגר שליט"א ברוקלין או בל תוסף בהקרבת ב' תמימים. זאת הכבש אחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, והנה בגמ' ברכה כ"א. בהתחיל להתפלל וזכור שהתפלל מפסיק באמצע הברכה, וביאר הרי"ף דהוי במקריב שני תמימים דעובר על כל תוסף, וצ"ע דהנה כתבו התוס' ר"ה סי' ב' דהוי מקריב דאם עשה המצוה ב' פעמים אינו עובר על כל תוסף, כגון הנוטל לולב ב' פעמים וכן בעוד מצוות כגון זה אינו עובר על כל תוסף, ומאי שנא קרבן תמיד דאם יקריב ב' פעמים יעבור על כל תוסף.

ב) תפילות נדבה לאחר מנחה. קי"ל בשו"ע, וא"ח סי' קי"ז שבספק התפלל יכול להתפלל תפילת נדבה כמו שחידו מתנדב קרבן נדבה, וצ"ע דלאחר תפילת המנחה איך מתפלל נדבה דא לאור שהתפלל מנחה חובה הוי בהקריב התמיד של בין הערבים ולאחר קרבן תמיד אסור להקריב נדבה מטעם עליה השלם כל קרבנות כולם.

ג) לשבעה עשר בתמוז דין תשעת הימים. צ"ע שהנה כתב הביאור הלכה ר"ח סי' תקפ"א שבי"ז בתמוז ובעשרה בטבת אפשר דיש להחמיר כמו דיני תשעת הימים, וצ"ע הא מבואר בשו"ע סי' תקפ"א שבכל התעניות מותר ברחיצה, ועיין בשער הציון שם סי' קפ"ה, וזה לא הותר בתשעה ימים, א"כ איך אפ"ל שלי"ז בתמוז יש דין תשעת הימים.

ד) שהחיינו בבין המצרים. כ' השו"ע סי' תקפ"א סי' שלא לומר שהחיינו בבין המצרים על פרי או על מלבוש, אבל על פדיון הבן אומר ולא יחמיץ המצוה, וכתב על זה הרמ"א וכן בפרי שלא ימצא אחר ט"ב מותר לברך ולאכלו בין המצרים, וצ"ע מאי שנא ממש"כ המשנ"ב שם סי' קצ"ט שאשה מעוברת שרואה פרי חדש מותר לה לאכול הפרי בלא שהחיינו שלא תתאוה ויהא נזק לה ולולד, ומדוע לא תאכל עם שהחיינו כמו שכתב הרמ"א לגבי אם יש חשש שלא יהיה לו אח"כ פרי שאוכל הפרי בבין המצרים ומברך שהחיינו וצ"ע.

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תוכה את השולח להיכנס להגדרה על סך 1000 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגדרה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סכומיו בהגדרה.
- כל חודש, בראש חודש תשרי הגדרה בין כל השולחים, הזוכה יבדוק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com (לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0573154010 | נא לציין שם וטלפון)

על התשובות. כמו"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות ענו. אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא יהיה ברור לאחר משלוח הפקס.

את התשובות לכל החודש יש לשלוח עד יום שישי ר"ח מנחם אב

מכתבים למערכת

מדוע יש שיטות בגמ' דצער בעלי חיים אינו אסור מהתורה הרי חזונו הדהתורה אסרה לחסום שור בדישו

מה שהקשתם בשם הראשונים להני שיטות דסוכרים צער בעלי חיים אינו אסור מן התורה רק מדרבנן, מדוע לא ילפינן מלא תחוסם שור בדישו דיש איסור מן התורה לצער בעלי חיים, ותוצאתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קחת גראם שליט"א דומ"ץ מחוקי הדת

נראה לרתיק, דעל כרחק דהני דסכריא ליה דצער בעלי חיים דרבנן, סכריא ליה על כרחק דאין הטעם של לא תחוסם בשביל צעבי"ח דאי"כ אמאי אם נגמרה מלאכתן למעשרות והפרות דשות אותן אין איסור לא חסום כמו שנספק בש"ע חיים טפולן שלי"ח סי' ק"ח וכן עיי"ש בס"ח פרות המהלכות על התבואה אינו עובר על לא תחוסם, ואם הטעם הוא משום צעבי"ח אוטו אם נגמרה מלאכתן למעשר או שהולכת על התבואה וחסומה לויכא צעבי"ח אלא על כרחק דהויא גזירת הכתוב.

הגאון רבי אליעזר יחיאל קונשט שליט"א מראשי ישיבת קול תורה

נראה להעיר, לשיטת דסוכרים דטעם האיסור של לא תחוסם שור בדישו הוא משום צער בעלי חיים, אי"כ כשמניח דף על הפנים של הבמה והוא לא רואה שלא היא איסור, ומדוע מסתפקת הגמ' בזה בי"ט ע"ב ע"ב פרס עליה קטבליא מהו וצ"ע.

חיוב המקור בתורה שאסור לצער בעלי חיים

מה שהקשתם למ"ד צער בעלי חיים אסור מהתורה, היכן כתוב בתורה שאסור, והבאתם חמש מקורות בשם הראשונים, ואז ואמר אליו מלאך ה' על מה הכית את אהונך בן עוב תעזוב עמו, ג) לא תחוסם שור בדישו ד) הלכה למשה מסיני, ה) ורחמינו על כל מעשינו.

הרב ישראל חיים בלומנטל שליט"א ירושלים

נראה לציין עוד מקור מהא דכתבה התורה לא תחרוש בשור וחמור יחדיו וכתב בדעת זקונים מבעלי היתוס' וכן כתב הראשונים, ואז ואמר אליו מלאך ה' על מה הכית את ונראה כאוכל כל שעה, והחמור רואה ומצטער.

הב"ח ראו"ב יוסף שרלו"ן נ"י ישיבת דברי מרדכי בני ברק

נראה לציין עוד מקור דכתב בספר יום תרועה ראש השנה כ"ז שנלמד מהפסוק דכתוב בפרשת חוקת והשקית את העדה ואת בעירם, חזו"ן דאסור לצער בעלי חיים. מעדני אשר: בגמ' מנחות ע"ז ע"ב ילפינן מכאן דבר אחר דהתורה חסה על ממונם של ישראל.

הרה"ג יצחק קדמו"ן שליט"א שעלבים

נראה לציין עוד מקורות אהרמב"ן פרשת אפר וכן בחינוך משה רבינו מאותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, ב) מצות שחיטה מן הצוואר דווקא משום שזה ממונם את הצער ג) שילוח הקדן ד) אבר מן החי ה' לא תחרוש בשור וחמור יחדיו. ו) והשקית את בעירם.

הב"ח מרדכי זיסקינד לנדא נ"י ישיבת מיר ירושלים

יש לציין דבש"ת היעב"ץ סי' ט"ז כתב שצער בעלי חיים אסור מן התורה, רק בבעלי חיים שהם בני מלאכה, ואפשר דגם כלב וחתול בכלל לפי שגם המה בני תרבות ובעלי מלאכה ויש להקדים להם אכילה כבהמה, אבל הקטנים שאינם ראויים למלאכת אדם, ואצ"ל וזכובים ופרעושים ושאר שקצים ורמשים אין להם סמך מהתורה להקפיד על צערן והריגתן, רק האר"י צוה לתלמידיו שלא להרוג אפילו כינה ממידת חסידות והביא ראיה מהגמ' ב"מ פ"ד.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
 לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
 לבתיורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
 מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

ישמח לב מבקשי ה'

ינא לאור הספר הנפלא

"נחמת ישראל"

על כל ההלכות השכיחות בימי בין המצרים

כתוב בצורה ברורה

ספר הנחום לכל מורה הוראה

מאת ידידינו הגאון רבי ישראל דרדק שליט"א קרית ספר

אפשר להשיג את הספר בכל בתי כנסיות בארץ

ע"י הפצת הספרים בלוי

או אצל המחבר בטל: 08-9741667

הלומד תורה שלא לשמה האם מציל אותו מעבירות

מה שהבאתם בשם האור החיים הקדוש שמותר ללמוד תורה שלא לשמה, מ"מ אינו מגין עליו מעבירות, דרך תורה לשמה מגין.

הגאון המפורסם רבי שלום ווידער שליט"א דומ"ץ מחוקי הדת

נראה להעיר, דלפי זה אפשר ליישב קושיית התוס' ברכת י"ז ע"א, תענית ד' ע"א פסחים ב' ע"ב, סוטה כ"ב על הא דאמרינן בגמ' פסחים ב' ע"ב נ"ז כ"ג לעולם יעסק אדם בתורה ומצוות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, הרי אמרינן בגמ' כל העוסק בתורה שלא לשמה נח לו שלא נברא, עיי"ש מה שתרצו, והנה ידוע מה שכתב המהרש"א סכת כ"ג ע"ב להסביר הא דאיתא בגמ' עירובין י"ג ע"ב נמנו וגמרו נח לו לאדם שלא נברא משנברא, וכתב דהכוונה שבאו למנין המצוות שהלאין הם יותר מהעשיים, ועל כן הסכימו וגמרו לומר שיותר היה טוב לו שלא נברא, כי הוא קרוב להפסד מחמת הלאין שהם רבים ורחוק לשכר מצד העשיין שהם מועטים, ונראה דהעוסק בתורה כיון דהתורה מיגן לא שייך האי טעם ואז נח לו שנברא, וזה כונת הגמ' העוסק בתורה שלא לשמה נח לו שלא נברא, לא שמגיע לו עונש ח"ו אלא כיון שאז אינו מגין כמו שהבאתם האור החיים אי"כ נמנו וגמרו נח לו שלא נברא.

הרה"ג רבי יעקב פורשטיין שליט"א ירושלים

יש להעיר דבנועם אלימלך פרשת משפטים על הפסוק ובי יריבון חולק על זה, שכתב דאף שצריך לכתילה ללמוד לשמה דהיינו משום ציווי הבורא, מ"מ אם רואה שיצרו מתגבר עליו מותר ללמוד תורה שלא לשמה דהיינו כדי לכבוש את יצר הרע, חזו"ן דסכריא ליה דאף תורה שלא לשמה מגין על עבירות.

הרה"ג ניסן רייך שליט"א כולל צאנז בית שמש

נראה לציין דבדברי חיים על התורה בפרשת בחוקתי כתב להדיא דאף תורה שלא לשמה מגין מן העבירות.

הרה"ג בן ציון מיללער שליט"א ירושלים

נראה לציין דהחתם סופר תורת משה פרשת צו ד"ה אות, וכן בדרשות חלק ב' דף רנ"ב ד"ה אות, חידושים נדרים פי"א ד"ה שלא כתב שהעוסק בתורה שלא לשמה אינו מגינה רק בעונתו דעסקי בה, כמו מצוה ולא כמו תורה.

הרב ישראל דוד וינגרטן שליט"א ירושלים

נראה לציין מה שכתב סבי הרה"ק יצחק וינגרטן צ"ל על הפסוק תהלים ק"ט אשרי תמימי דרך העוסקים בתורת ה' הרוצה לצאת שלום ותמים מן הדרך המובילה לעוה"ב הוא שיעסק בתורה לשמה, שזה קראת תורה ה'.

מדוע זקן ואינה לפי כבודו פטור מלפרוק בהמה הרי צער בעלי חיים דאורייתא

מה שהקשתם בשם הראשונים על הא דאיתא בגמ' בי"ט ל"ג ע"א דזקן שאין דרכו לפרוק ולטעון, הואיל ואינה לפי כבודו, פטור, דיש להקשות כיון דצער בעלי חיים דאורייתא, מדוע זקן ואינה לפי כבודו אינו פורק, הרי מבטל מצוה דאורייתא ומגלן להתייר, ותוצאתם בשלשה אופנים.

הרב לייבל דוידוביץ שליט"א ירושלים

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון
נראה לרתיק, כי מי שהוא זקן ואינה לפי כבודו, הרי הוא מתבייש בזה, ואי"כ יש לו צער מזה שהרי הוא מתבייש בזה, וגם צער זה נכלל בכלל צער בעלי חיים, ואי"כ לא עדיף צער החמור מצערן של עצמם, ולכן שב ואל תעשה עדיף, והוא פטור מלמנוע צער של אחרים.

הב"ח מ' מיכל ראטנעבערג נ"י ישיבת טשעבין

מה שהבאתם לרתיק בשם הראשונים דעשה דכבוד תורה עדיף, יש להקשות, אי"כ מדוע צריך פסוק באבדיה שזקן ואינה לפי כבודו פטור.

האם מותר לעבור על צער בעלי חיים לצורך הרווחת ממון

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם לצורך הרווחת ממון מותר לצער בעלי חיים.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

נראה להעיר, דבש"ע הרב הלכות צעבי"ח סי' ק"ג כתב להדיא דאם יש הפסד ממון או מניעת רווח פטור ממצוה זו, וכן כתב בשלחן הגמ' אורח חיים סי' ק"ג אות ט"ז ודאיה לכך מהא דמותר להשאיר כלים על הבהמה אם אין לו כלים להניח תחתיה, ומוכח דמשום צער בעלי חיים אינו צריך להפסיד ממנו כדי למנוע צער מהבמה.

הב"ח מ' מנדל הולס נ"י ישיבת באיאן ירושלים

יש לציין את דברי הגמ' ע"ז י"א ע"א דעקרוי הגידים של הבהמה, והקשה בתוס' והא איכא צעבי"ח ומתריך דשאני כבוד המלך, דהויא כבוד ישראל ואתי כבוד הרבים ודחי צעבי"ח.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב החפץ בעיולם שמו שליט"א
 ירושלים
 לדגל שמחת הכנס בנו נ"י
 בביתו של אא"יה במז"ס
 יהא רעוא שבוכות וזכור רבבות
 ירוה נתח מכל יוצאי הלציו
 ויעליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב נפתלי הרעקא לוינגר שליט"א
 בית שמש
 לדגל שמחת הולדת בנו נ"י במז"ס
 יהא רעוא שבוכות וזכור רבבות
 ירוה נתח מכל יוצאי הלציו
 ויעליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב חיים בלומנטל שליט"א
 קרית צאנז נתניה
 לדגל שמחת הולדת בתו במז"ס
 וברכת מזל טוב לחותנת
הרב אברהם דייטש שליט"א
 משב"ק של מו"ר האדמו"ר מינאנא שליט"א
 יהא רעוא שבוכות וזכור רבבות ירוה נתח
 מכל יוצאי הלציו ויעליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב משה שפירא שליט"א ירושלים
 לדגל שמחת הפרידון הבן לבנו כבודו
כמו אברהם יחיאל נ"י
 וברכת מזל טוב לאביו
 ידידינו הנגיד הנכבד
הרב שמואל בנימין שליט"א יונה
 יהא רעוא שבוכות וזכור רבבות ירוה נתח
 מכל יוצאי הלציו ויעליח בכל אשר יפנה